

A szocialista vezetésű román koalíciós kormány programjának gazdasági vonatkozásai

A kormányzati rotációt követően szocialista vezetéssel felálló koalíciós kabinet programjában a korábbihoz képest a gazdasági szereplők helyzetbe hozásának erőteljes finanszírozása mellett szemmel láthatóan előtérbe került a szociális jellegű intézkedések körének fenntartása, illetve szélesítése, amelyek finanszírozhatósága a román gazdaság jelenlegi egysúlytalanságait figyelembe véve megkérdőjelezhető.

Marcel Ciolacu szociáldemokrata miniszterelnök-jelölt a kormányprogramot ismertető beszédében gazdasági patriotizmust hirdetett, ígéretet tett arra, hogy a románok többé nem lesznek Európa "modern rabszolgái", a fizetések és nyugdíjak emelését, a munkát terhelő adók fokozatos csökkentését, valamint 2 év alatt összesen 250 milliárd lej (~50 milliárd euró) értékű új támogatási program elindítását helyezte kilátásba. A kormány 2024 decemberéig szóló mandátuma végére minden munkavállalónak legalább havi nettó 500 eurót kell keresnie, és az átlagos nettó keresetnek pedig el kell érnie az 1000 eurót. A program gazdaságfejlesztési fejezetében változatlanul kiemelt helyen szerepel a meddőhányókból kitermelhető ásványkincs-készletek felmérése, a rézfeldolgozóipar megteremtése, az akkumulátorgyártáshoz szükséges grafitkitermelés biztosítása, az újraiparosítás végrehajtása különös tekintettel a védelmi, az autó- és az élelmiszeriparra, valamint állami támogatási programok kidolgozása az energiahatékonyságot növelő termékeket gyártó, az acél- és vegyipar, illetve a körforgásos gazdaságra való áttérést biztosító ágazatok számára. *(A programhoz kapcsolódó makrogazdasági mutatókat tartalmazó táblázatot mellékeljük.)*

Ciolacu nyilatkozatában elhangzott **további releváns megállapítások** a következők voltak:

- Évente 3% feletti gazdasági növekedésre és az importfüggőség mérséklésére van szükség.
- A továbbiakban nem várható el, hogy a termelés és a munkahelyek fellendülése csak akkor következzen be, ha a piac uralkodik. A piac megmutatta, hogy válságban nem hatékonyságot, hanem spekulációt termel.
- **Románia a gazdasági hazafiság révén fejlődik**, az importárak fogyasztásán alapuló gazdaságát a hazai termelésen alapuló gazdaság felé kell elmozdítani.
- Minden Romániában termelő vállalat romániai cégnek számít, függetlenül attól, hogy a részvénytulajdonosok hazaiak vagy külföldiek.
- Az eljárások egyszerűsítésével fel kell gyorsítani az európai alapok felhasználását annak érdekében, hogy az EU által finanszírozott projektek és a helyreállítási terv célkitűzéseinek végrehajtási ideje lerövidüljön.
- **Az új programok a termelés ösztönzését szolgálják majd az iparban**, az építőanyagágazatban és az élelmiszeriparban, különös tekintettel az élelmiszer-feldolgozás területére.

- A kiemelt célok között szerepel a mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatások és az élelmiszerfeldolgozó üzemek létrehozását célzó pénzügyi ösztönzők növelése. **A "Vásárolj románul" természetes vezérelv kell, hogy legyen.**
- **Több és jobban fizetett munkahely teremtése**, amelynek révén a romániai munkavállalókat arra kell ösztönözni, hogy az országban maradjanak.
- Minden alacsony és közepes jövedelemmel rendelkező román állampolgár, legyen alkalmazott, vagy nyugdíjas, továbbra is állami támogatásban részesül. A támogatás minden formája – élelmiszer-, energia- és gázszámla-utalványok – folytatódik.

A kormányprogram előszavában **3 fő célkitűzést** nevesítenek:

- **az infláció csökkentése** a románok vásárlóerejének megőrzése érdekében
- **a létfontosságú állami rendszerek, mint pl. az oktatás és az egészségügy pénzügyi helyzetének újraértékelése.**
- **a köz- és magánberuházások növelése** az európai alapok nagyarányú felhasználásával.

A dokumentum **a kormányzás értékeit és elveit** az alábbi 10 pontban foglalja össze:

- Program a románokért: a gazdaságban **a munkahelyteremtés támogatása**,
- **az áremelkedés megállítása, az adósságon alapuló kormányzás megszüntetése**,
- **Termelékenység** - a termelés, a beruházások és a munkahelyek **fejlesztése**,
- Az ország kereskedelmi mérlegének kiegyensúlyozása **több export és alacsonyabb import** révén,
- **a gazdaság élénkítése és a társadalmi igazságosság közötti egyensúly biztosítása** a Szolidaritás (a középosztály megerősítése) és a Méltányosság (senkit sem hagyunk hátra) elvének együttes alkalmazásával,
- **Románia újraiparosítása** valamennyi termelővállalat számára elérhető állami támogatási rendszereken keresztül, függetlenül a tulajdonostól,
- **a románok ne legyenek többé az EU legalacsonyabb jövedelemmel rendelkező "modern rabszolgái"**,
- a világválságban súlyosan megrongálódott **szociális háló újraépítése**, hogy a válság terheit többé ne a rászorulóknak viseljék,
- **az európai minimálbér átvétele** a munkavállalók elszegényedése kockázatának minimálisra csökkentése érdekében,
- **Jelentős befektetések végrehajtása a zöld energiába**, hogy a kórházak, iskolák, óvodák, gazdaságok, valamint a kkv-k közüzemi számláin „NULLA” összeg szerepeljen.

A 2024 decemberéig elérni kívánt gazdasági célok:

- **Az infláció 8 %-ra mérséklése**,
- **A lakosság vásárlóerejének megőrzése és a gazdaság ösztönzése** a GDP 10%-ának megfelelő mértékben.
- Több mint 100 000 Romániában termelő vállalat támogatása, amelyek 99 %-a kkv.
- **Az állami beruházások megduplázása** 126 milliárd lejre (~25 milliárd euró).

- A vásárlóerő-paritáson számolt egy főre jutó GDP tekintetében az uniós átlag 82%-ának elérése (2022-ben az Eurostat szerint a mutató 77 % volt).
- 360 milliárd eurós GDP elérése, ami 120 milliárd euróval (50 %-kal) több mint 2021ben.
- **Az adósságon alapuló kormányzás megszüntetése.** A koalíciós kormány 2021-es hivatalba lépéskor fennálló 49 %-os GDP-arányos adósság 2024-re 46 %-ra történő csökkentése.

szociális célok:

- 2025. január 1-jétől
 - egyetlen teljes munkaidőben foglalkoztatott, eltartott gyermeket nevelő munkavállaló sem kereshet havi nettó 500 eurónál kevesebbet.
 - egyetlen 26 évnél fiatalabb, teljes munkaidőben foglalkoztatott romániai fiatal sem kereshet kevesebbet nettó 500 eurónál havonta.
 - több mint 1,5 millió egyéni munkaszerződésben nettó 1000 eurónál magasabb fizetés szerepeljen.
 - a romániai nettó átlagkereset haladja meg a nettó 1 000 eurót.
- A regionális különbségek 15 %-kal való csökkentése.
- Több mint 1,2 millió lakos kiemelése a súlyos anyagi és szociális nélkülözésből.

A kötelezettségvállalásokat **a nemzeti költségvetés, az európai fejlesztési alapok, illetve helyreállítási terv keretében rendelkezésre álló pénzügyi forrásokból kívánják finanszírozni**, így pl.:

- **A behajtható hátralékok beszedésének felgyorsítása** (11,5 milliárd lej, vagyis a 2022. szeptember 30-i állapot szerint behajtásra váró hátralékok 33 %-a) és az adócsalás 7 milliárd lejjel (~1,4 milliárd euró) való csökkentése,
- a Modernizációs Alapon keresztül már **10 milliárd lej** (~2 milliárd euró) értékben **kiutalt uniós források**.
- a **köz- és magánszféra közötti partnerségek** (PPP) legalább 5 kiemelt jelentőségű beruházási cél érdekében,
- csak **a romániai magánnyugdíjpénztárakból 3 milliárd euró érhető el** teljesíthető PPP-projektekre,
- **fejlesztési bankoktól** származó finanszírozás,
- **24 milliárd euró közvetlen külföldi tőkebefektetés beáramlása 2023-ban és 2024ben.**

Az euró bevezetésére konkrét céldátum megnevezése nélkül tér ki a program azzal, hogy arra 2019-ben elfogadott stratégiai dokumentumokra alapozva a pandémia utáni gazdasági és társadalmi realitásoknak megfelelően **aktuálizált új ütemtervnek** megfelelően kerül sor. Az európai gazdaságokhoz való reálkonvergencia fokozása terén cél, hogy 2024-ben a vásárlóerőparitáson számított egy főre jutó GDP elérje az EU átlag legalább 80 %-át.

Saját:

A kormányfőjelölt által bemutatott **kormányprogram túlzottan is ambiciózusnak tekinthető**, de erősebben fogalmazva sok tekintetben megalapozatlan ígérethalmaznak is nevezhető. A szociáldemokrata szemléletmódnak megfelelően hangsúlyosan jelennek meg a szociális támogatások fenntartását, illetve bővítését szolgáló, nagyívűnek értékelhető intézkedési tervek, amelyek **forrásoldala** a költségvetés jelenlegi törekeny egyensúlyi helyzetét figyelembe véve **nem tekinthető egyértelműen megalapozottnak**. A program

megvalósítása finanszírozásának alappillérét képező **uniós fejlesztési források tervezett ütemű lehívása ugyancsak kérdőjeleket vet fel** pl. az adminisztratív kapacitás krónikus hiánya miatt, illetve a négy választást is magában foglaló jövő évre tekintettel, amely a politikai érdekek érvényre juttatási kényszere révén a tapasztalatok szerint jellemzően a költségvetési fegyelem lazulása irányába hat. Ugyanakkor meglepő, de a potenciális makrogazdasági/egyensúlyi kockázatok alapján érthető, hogy a miniszterelnök-jelölt korábbi megnyilatkozásaiban vehemensen hangoztatott **progresszív adózás bevezetésének terve még utalás szinten sem jelenik meg** a programban. Azzal is számolni kell, hogy az orosz-ukrán háború árnyékában **a nemzetközi gazdaság-pénzügyi helyzetben esetlegesen bekövetkező kedvezőtlen változások további veszélyforrást jelentenek** a programban foglaltak végrehajtása, illetve a gazdaság egyensúlyi pozíciónak tervezett mértékű és ütemű javítása szempontjából. A **liberális pénzügyminiszter-jelölt** parlamenti meghallgatásán határozottan az **egykulcsos adórendszer megtartása** mellett foglalt állást, illetve jelezte, hogy **nincs szó semmilyen új adó, vagy illeték bevezetéséről**.

Forrás: Magyarország Nagykövetsége, Bukarest